

Netwerk van de school

Inhoud

Inleiding.....	2
1 Het schoolnetwerk is een opdracht van de katholieke dialogeschool.....	2
2 We netwerken allemaal, toch?	3
3 De 'brede school' heeft een sterk netwerk.....	3
4 Welke netwerken heeft een school?	3
4.1 Kenmerken van enkele soorten netwerken.....	3
4.1.1 De vormende functie	4
4.1.2 De opvoedings- en ondersteunende functie voor ouders en gezin	4
4.1.3 De welzijns-, veiligheids- en gezondheidsfunctie	4
4.1.4 De financiële en materiële functie	4
4.1.5 De socio-culturele functie	4
4.2 In welke partners kun je investeren om je schoolnetwerk te versterken?.....	5
5 Hoe begin je eraan?.....	6
5.1 Netwerkkkaart samenstellen.....	6
5.2 Je netwerk optimaliseren.....	6
5.3 Je partners optimaal inzetten.....	7
5.3.1 Informeer en betrek de hele school	7
5.3.2 Ingebed in bestaande of desgevallend in nieuwe overlegstructuren	8
6 Draaischijffunctie van het CLB	8

Inleiding

Je school maakt deel uit van een groter geheel: de lokale context, de buurt, de sociale en economische context van het werkgebied, een maatschappelijke context. Je school stemt haar werking daar niet enkel op af. Ze zoekt ook partners in die omgeving om haar werking vorm te geven. Kansenbevordering, zorg en armoedebestrijding zijn belangrijke uitdagingen om samen met partners van je school aan te werken. Zo heb je ook aandacht voor je maatschappelijke verantwoordelijkheid en voor leren buiten de school. Door een stevig netwerk uit te bouwen leg je als school de link. Wanneer je minder bekend bent met de partners van het schoolnetwerk, kun je terecht bij je directeur, de zorgcoördinator, de leerlingenbegeleider, de GOK-coördinator of bij de CLB-medewerker.

1 Het schoolnetwerk is een opdracht van de katholieke dialoogschool

De [Engagementsverklaring van het katholiek onderwijs](#) daagt leerlingen, ouders, personeelsleden, schoolleiders en schoolbesturen uit om deel uit te maken van het weefsel van de lokale gemeenschap, de Kerk en de samenleving. Gevat in een netwerk van relaties met medemensen, de samenleving en de wereld staat een katholieke dialoogschool niet op zich.

Als leraar ben je het belangrijkste aanspreekpunt voor ouders. Ouders hebben vertrouwen in de man of vrouw die dagelijks met hun kind in contact komt. Soms worden leraren rechtstreeks of onrechtstreeks aangesproken op zorgvragen en op niet-onderwijsvragen. Je hoort bijvoorbeeld dat een gezin met materiële, sociale of gezondheidszorgen kampt die een impact hebben op het leren en welbevinden van hun kind. Je kan de vragen van ouders detecteren en correct doorgeven of bespreken met de verantwoordelijke(n) voor leerlingenbegeleiding of zorg in de school. Zo ligt hier een kans op een breder gedragen GOK- en zorgbeleid en maatschappelijk engagement. Het ligt echter niet altijd binnen je mogelijkheden als leraar om deze vragen op te nemen. Hiervoor is een rolverdeling binnen de leerlingenbegeleiding van de school nodig. Deze bouwsteen richt zich dan ook tot je collega's met andere rollen in je school zoals de directie, leerlingenbegeleiders, zorgcoördinatoren, GOK-coördinatoren en bestuurders.

Samenwerken met partners uit de gemeenschap rond de school geeft de katholieke dialoogschool betekenis. Leerlingen worden zo geconfronteerd met maatschappelijke uitdagingen. Je kunt als school kiezen op welke je ingaat. Ook omgekeerd liggen oplossingen van problemen in de les of klas buiten de school en kunnen we er dankbaar gebruik van maken.

Je school ondersteunt leerlingen op maat van hun behoefte. Die behoefte kan een individuele leervraag of opvoedingsbehoefte zijn of een maatschappelijke zorg, hoe klein of divers ook. Daarom bouwt je school samenwerkingsverbanden uit die leren en onderwijzen ten goede komen. Daarvoor heeft je school partners nodig. Je school bouwt een netwerk uit voor pedagogische doeleinden, maar ook voor zorg en maatschappelijke ondersteuning.

Gezinnen uit kwetsbare groepen in onze samenleving hebben het vanuit hun context vaak moeilijker om netwerken succesvol uit te bouwen. Ook kinderen en jongeren met specifieke onderwijs- en zorgbehoeften hebben soms buiten de school en buiten het gezin nood aan ondersteuning. Zij moeten daarvoor kunnen rekenen op een sterk netwerk. Je school heeft daarin een cruciale plaats. Je school kan ook een hefboom zijn in het bestrijden van de armoede en zet zo een stap in het doorbreken van de vicieuze cirkel van een leven in armoede.

2 We netwerken allemaal, toch?

Een netwerk ken je behalve vanuit de banden die je onderhoudt met familie, verwanten, vrienden, ook vanuit je contacten met je functionele en professionele relaties. Die contacten kunnen duurzaam of vluchtig zijn. Het netwerk zorgt er mee voor dat materiële, emotionele en psychische levensbehoeften in vervulling kunnen gaan.

Naar het netwerk van de school kijk je zeer breed. Het gaat over de contacten die ook leerlingen, ouders, teamleden, directie en schoolbestuur onderhouden en eventueel ten dienste stellen van de school. Dat kan toevallig zijn, maar ook structureel.

3 De ‘brede school’ heeft een sterk netwerk

Leerlingen worden niet alleen op school gevormd, maar leren ook buiten de schoolse context. De ‘brede school’ is een manier om dat vorm te geven door op een actieve manier partners te laten participeren aan het vormingsproces van de leerling. Denk bij een ‘brede school’ niet in de eerste plaats aan een schoolgebouw, maar aan een samenwerkingsverband tussen organisaties zoals scholen, sportclubs, culturele organisaties, jeugdwerkingen, buurtwerkingen en sociale diensten. Zo’n samenwerkingsverband kan bijdragen tot een brede leer- en leefomgeving van kinderen en jongeren en dat zowel op school als in hun vrije tijd. Een pluspunt is dat kinderen en jongeren de kans krijgen om in hun vrije tijd te leren in levensechte contexten wat ook het leren op school ten goede komt.

Kansen van kinderen en jongeren worden sterk beïnvloed door hun thuissituatie en door de ervaringen die ze buiten de schooltijd opdoen. Ouders kunnen een breed netwerk hebben en weten waar en waarvoor ze terecht kunnen. Andere ouders hebben die ervaringen niet, bijvoorbeeld omdat de financiële middelen ontbreken of omdat ze de mogelijkheden niet kennen. Het is belangrijk dat een schoolteam de impact van dergelijke contextkenmerken van de leerlingen op hun leren en ontwikkeling inschat en een GOK-beleid uitbouwt. Via brede school-werking wordt het netwerk van ouders ook versterkt. Daar worden ouders en hun kinderen ook beter van.

Meer info vind je op de website [Brede school](#).

4 Welke netwerken heeft een school?

4.1 Kenmerken van enkele soorten netwerken

Om een zicht te krijgen op het netwerk van je school hebben we een beschrijving van vijf soorten partners volgens hun functies. De namen van deze functies verwijzen naar de rol en de betekenis van netwerken in enkele domeinen van het individuele en sociale leven die voor een school relevant zijn. De lijst is inspirerend, niet limitatief. In tabel 1 vind je een overzicht van de meest voorkomende en nuttige partners die je school kan opnemen in haar netwerk.

4.1.1 *De vormende functie*

- leren buiten de school/brede school;
- verlevendigen van de leerplandoelen;
- inzetten op specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen;
- inzetten op zorgvragen van leerlingen om het leren te ondersteunen;
- identiteitsontwikkeling.

4.1.2 *De opvoedings- en ondersteunende functie voor ouders en gezin*

- ouderbetrokkenheid en participatie om het leren en opvoeden te ondersteunen;
- gezinsondersteuning waarbij het gezin ondersteund wordt om studie en studieloopbaan samen op te nemen.

4.1.3 *De welzijns-, veiligheids- en gezondheidsfunctie*

- ondersteunen van maatschappelijk kwetsbare jongeren;
- jeugdwelzijnswerk;
- psychologische ondersteuning;
- veiligheid in en rond de school;
- de bescherming van jongeren;
- jeugdrecht;
- toezicht op de leerplicht;
- mobiliteit;
- (de)radicalisering.

4.1.4 *De financiële en materiële functie*

- middelen van de school optimaal inzetten;
- middelen voor de schoolwerking verwerven;
- gezinnen met financiële problemen in hun voordeel ondersteunen;
- optimaal gebouwen en ruimtes van de school gebruiken;
- mobiliteit afstemmen op het schoolleven.

4.1.5 *De socio-culturele functie*

- volwaardige participatie aan de maatschappij/sociale leven;
- levensbeschouwelijke diversiteit: verbinding kunnen leggen met partners van de lokale geloofsgemeenschappen en levensbeschouwelijke netwerken zoals parochie, moskeeverenigingen;
- leren omgaan met diversiteit;
- identiteitsontwikkeling;
- leren in niet-schoolse context;
- maatschappelijke en sociale vaardigheden oefenen en weten bij welke maatschappelijke instelling je terecht kan;
- burgerzin ontwikkelen;
- culturele kennis en ontwikkeling.

4.2 In welke partners kun je investeren om je schoolnetwerk te versterken?

In de netwerktabel hieronder vind je slechts voorbeelden. Vul het document in op maat van je school.		Functies				
Organisatie	Aard en specificaties	Vormend	Opvoedingsondersteuning	Welzijn-, veiligheid- en gezondheid	Materieel financieel	Socio-cultureel
De lokale openbare bibliotheek	Je school heeft een aanspreekpunt in de bib (naam ...). Ze werkt mee aan de organisatie van klasbezoeken, kinder- en jeugdboekenjury en introduceert projecten van de bib op school.	X				X
Plaatselijke kerkgemeenschap (parochie)	Je school engageert zich in een initiatief van de parochie dat het schooleigen opvoedingsproject concreet maakt zoals een solidariteitsactie van Welzijnszorg of Broederlijk Delen.	X			X	X
Andere geloofsgemeenschap: bijvoorbeeld de moskeevereniging	Je school heeft regelmatig contact met de voorzitter en imam van de moskee om te praten over de school, ouderbetrokkenheid, de visie op de Ramadan,...					X
Stagiaires van de hogeschool	Stagiaires van de opleiding orthopedagogie ondersteunen ouders thuis bij huiswerkbegeleiding. De gezinnen worden in overleg door de school aangemeld. De directeur heeft contact met de coördinator van de hogeschool.		X			
Integrale jeugdhulp: (zie bouwsteen Continuüm van zorg: fase 2-uitbreiding van zorg)	De brede instap binnen Integrale Jeugdhulp bundelt de snel toegankelijke hulp: CLB, Kind en Gezin, Centra voor algemeen welzijnswerk (met inbegrip van Jongeren-Adviescentra).		X	X		
Serviceclubs en sponsors	Met de lokale Rotaryclub (de voorzitter is een oud-leerling) hebben we contact via klassenleraar X. De afspraak is dat we elk jaar één project mogen insturen.				X	
Brugfiguren	Brugfiguren ondersteunen de school door de brug te slaan tussen de scholen, de gezinnen en de buurt. De dienst samenleving(sopbouw) of onderwijsondersteuning van de gemeente of stad stellen hen te werk.		X		X	

Tabel 1: Netwerktabel

Je vindt een [lege netwerktabel](#) in bijlage.

5 Hoe begin je eraan?

5.1 Netwerkkarta samenstellen

Netwerkvorming gaat veeleer om losse, informele doch regelmatige contacten en minder om gestructureerde overlegmomenten. Om overlapping te vermijden en zich bewust te zijn van de verwachtingen ten aanzien van elke organisatie, houdt je school best rekening met de opdracht, de missie en het profiel van haar netwerkpartners. Verschillende instrumenten kunnen je school een ordeningskader bieden om de profilering en positionering binnen het netwerk zichtbaar te maken, leemten en overlappingsen te kennen.

Een netwerk opbouwen doet je school niet zomaar. Je school vertrekt vanuit de analyse van de schoolcontext de noden en mogelijkheden van leerlingen, ouders, leraren. Daarop stelt ze doelen voorop, ontwikkelt ze initiatieven en maakt ze keuzes.

Reflectie- vragen

- Met welke partners werken we samen? En in welke functie?
- Waarom werken we samen met die partners?
- Hoe ver gaan we in deze samenwerking?
- Welke functie heeft de partner in ons netwerk?

Je kan het schoolnetwerk ook voorstellen als een aantal zich verwijdende cirkels rondom de school. Partners die een vormende en ondersteunende functie hebben voor de school, vind je dichtbij. Partners die je minder vaak nodig hebt zoals partners rond financiën en welzijn, vind je verderaf. Je school heeft er minder frequent contact mee.

5.2 Je netwerk optimaliseren

Daarna optimaliseer je je netwerk.

Je stelt je de volgende vragen:

Reflectie- vragen

- Welke functies worden nog niet optimaal ingezet?
- Welk aanbod is er in de omgeving?
- Waar maak ik nog geen gebruik van?

Maak gebruik van je antennefunctie. Het kan voorkomen dat je zowel in de school als errond signalen opvangt van maatschappelijke en/of persoonlijke zorgen rond kinderen en jongeren bijvoorbeeld hangjongeren, spijbelaars, buurtkinderen die nauwelijks speelruimte hebben, of diensten voor jongeren die veraf gelegen zijn.

Reflectie- vragen

- Waar kun je met je noden terecht? Wat mis je?
 - Welke uitdagingen neem je zelf op?
 - Wat moet je met andere opnemen en waar moet je met anderen samenwerken?
-

Wanneer dat voor de school duidelijk is, is de opdracht om de betrokkenheid van het schoolteam te verhogen.

5.3 Je partners optimaal inzetten

5.3.1 Informeer en betrek de hele school

Leerlingen en ouders behoren uiteraard tot het dichtste netwerk van de school. Ook zij hebben een netwerk dat ze ten dienste kunnen stellen van een aantal functies in de school of klas.

Oud-leerlingen kunnen door hun band en sympathie voor hun oude school en hun huidig beroeps- of sociaal leven een interessante groep zijn om aan te spreken.

Leraren gebruiken zeer frequent het schoolnetwerk om hun lessen te voeden en te organiseren: een bezoek aan de bibliotheek, stageplaatsen organiseren, een leeruitstap organiseren, een ouder in je les halen om iets toe te lichten ... Een kleuterjuf die ouders de weg wijst naar de speel-o-theek in hun buurt, omdat het kind moeilijk tot spelen kan komen.

Vragen over welzijn of financiële problemen geef je door aan de zorgcoördinator of leerlingenbegeleider van je school. Als het gaat om gestructureerde zorg en hulpverlening heeft het CLB een draaischijffunctie.

Daarnaast is het zinvol dat een medewerker, bij voorkeur een team, het schoolnetwerk kent. Ze verzorgen ook de relaties en contacten en houden het netwerk levendig. In vele gevallen doet de directeur dat, maar het kan ook de zorg- of GOK-coördinator of leerlingenbegeleider zijn.

Reflectie- vragen

- Hoe spreken we het netwerk van leerlingen, oud-leerlingen het best aan? Wat kunnen ze voor de school betekenen?
 - Hoe kunnen we de band met bijvoorbeeld onze stagebedrijven versterken, met de gemeente?
 - Wie houdt er contact met partners uit het netwerk en in welke gevallen?
 - Welke overlegmomenten wonen we bij en waarom deze?
 - Hoe maakt het schoolteam kennis met het schoolnetwerk? Wat weten ze minimaal? Met wie kunnen teamleden communiceren wanneer ze vragen (van bijvoorbeeld ouders) hebben hieromtrent?
-

5.3.2 Ingebed in bestaande of desgevallend in nieuwe overlegstructuren

Het afstemmen van het onderwijsaanbod op de lokale noden is een belangrijk doel van het lokaal overleg in je stad, regio of gemeente. Het lokaal overleg kan een lokaal overlegplatform (LOP) zijn of een gemeentelijk of stedelijk onderwijsoverleg.

Tijdens zo'n overleg worden de sociale en maatschappelijk noden en aanbod uit de regio besproken en leren school en partners elkaar beter kennen. Daar worden initiatieven rond flankerend onderwijs, rond gelijke kansen en armoedebestrijding opgezet en uitgewerkt. Het kan uitmonden in initiatieven om brugfiguren in te zetten bij contacten met ouders, om kinderen kennis te laten maken met cultuur- en sportinitiatieven van de gemeente, om een gezamenlijk talenbeleid uit te bouwen en leraren te ondersteunen. Het is belangrijk om erin te investeren.

Indien er geen LOP of gemeentelijk of stedelijk overleg is, dan kan je school zelf initiatief nemen om partners rond de tafel te krijgen. Kennismaken met de diverse partners is zeer waardevol. Daarnaast helpt zo'n overleg je om de onderwijs- en lokale noden voor de verschillende functies in beeld te brengen. Geleidelijk groeit het overleg naar samenwerkingsverbanden en -initiatieven.

6 Draaischijffunctie van het CLB

Buiten de school neemt een groot aantal voorzieningen de zorg en hulpverlening op voor kinderen en jongeren. Vaak zijn die maatschappelijke instellingen vragende partij om samen te werken met de school. Zij kunnen tot doel hebben om de contacten tussen school en gezinnen te verbeteren, om communicatie te ondersteunen, om de maatschappelijke dienstverlening te ondersteunen of te begeleiden of om hulp te verlenen. Het CLB vervult voor de individuele leerling, zijn ouders, opvoedingsverantwoordelijken en school een draaischijffunctie tussen onderwijs en welzijn. Het is dan ook belangrijk om bij een vraag het CLB daarop steeds aan te spreken.

Enkele voorbeelden van zo'n samenwerking:

- *Een gezin met financiële problemen wordt doorverwezen naar een centrum algemeen welzijnswerk (CAW) wegens ernstige relationele problemen tussen de ouders en de kinderen.*
- *Een leerling heeft het moeilijk om de dood van haar broer te verwerken. Ze wordt doorverwezen naar een centrum voor geestelijke gezondheid (CGG).*
- *Een leerling uit het buitengewoon secundair onderwijs die nood heeft aan gespecialiseerde opvang tijdens de week, kan via een CLB dat een erkenning als multidisciplinair team heeft, terecht in een MFC van het Vlaams Agentschap voor personen met een handicap (VAPH).*

Je leest meer over doorverwijzen naar gespecialiseerde zorg en welzijn binnen fase 2 van het zorgcontinuüm in de bouwsteen [Continuüm van zorg](#).

-
- Bracaval, P.; [De kracht van je schoolnetwerk](#), In Dialoog - 2017-2018 - 3;
 - [De \(laagdrempelige\) sociale functies opnemen in een netwerk met partners uit andere sectoren](#);
 - www.bredeschool.org;
 - www.steunpuntdiversiteitenleren.be;
 - www.samenlevingsopbouw.be;
 - www.caw.be;
 - [Geestelijk Gezond Vlaanderen](#).
-

